หอสมุดกลาง อธิการบดี มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาในการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออก ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออก จำนวน 1,647 คน ในพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด นครนายก และปราจีนบุรี

2. การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาล จำนวน 104 คน โดยใช้ประชากรที่มีอยู่ทั้งหมด

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่นอกเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาล (ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่เหลือ คือ 1,543 คน) โดยการใช้สูตรการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane 1970 : 580-581) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

N คือ ขนาดของประชากร

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e คือ ความคลาดเคลื่อน ในที่นี้กำหนดให้ 5 % (ระดับนัยสำคัญ 0.05)

แทนค่าสูตร $n = \frac{1543}{1 + 1543\ (.05)^2}$

$= 317$

กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่นอกเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาล คำณวณได้ 317 คน รวมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาล 104 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น 421 คน

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นพวกหรือชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สุ่มจำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอ โดยเทียบอัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างและประชากรที่ใช้ เช่น ทำการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนในอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (นอกเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาล) ดังนี้

ประชากรนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมี 1,543 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 317 โรงเรียน

โรงเรียนในอำเภอเมืองชลบุรีนอกเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาลมี 50 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง

$$\frac{317 \times 50}{1,543} = 10 \text{ โรงเรียน}$$

ดังนั้น ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน = 10 คน

2. สุ่มโรงเรียนที่ศึกษาโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากจำนวนโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละจังหวัดที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	ร.ร.ทั้งหมด (ผู้บริหาร)	ผู้บริหารในเขตเทศบาล/สุขาภิบาล	ผู้บริหารนอกเขตเทศบาล/สุขาภิบาล	ผู้บริหารนอกเขตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ฉะเชิงเทรา	287	18	269	55
ชลบุรี	122	10	112	23
จันทบุรี	204	11	193	40
ตราด	120	9	111	23
ระยอง	192	14	178	37
นครนายก	160	13	147	30
ปราจีนบุรี	562	29	533	109
รวม	1,647	104	1,543	317

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเทศบาลฯ และนอกเขตเทศบาลฯ

จังหวัด	ผู้บริหารในเขตฯ		ผู้บริหารนอกเขตฯ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ฉะเชิงเทรา	18	17.31	50	16.39	68	16.63
ชลบุรี	10	9.62	42	13.77	52	12.71
จันทบุรี	11	10.58	40	13.12	51	12.47
ตราด	9	8.65	15	4.92	24	5.87
ระยอง	14	13.46	45	14.75	59	14.13
นครนายก	13	12.50	19	6.23	32	7.82
ปราจีนบุรี	29	27.88	94	30.82	123	30.07
รวม	104	100.00	305	100.00	409	100.00

<u>เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย</u>

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

<u>ตอนที่ 1</u> เกี่ยวกับรายละเอียดสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ในเรื่องโครงการสุขภาพในโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 7 ข้อ

<u>ตอนที่ 2</u> เกี่ยวกับสภาพการจัดและดำเนินโครงการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพ (ทางกายภาพ จิตภาพ และสุขาภิบาลทั่วไป) ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน (การตรวจและติดตามผล การป้องกันและควบคุม

โรคติดต่อ และการส่งเสริมสุขภาพ) ด้านการสอนสุขศึกษา และด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 56 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการจัดและดำเนินโครงการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการสอนสุขศึกษา และด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) จำนวน 63 ข้อ และแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด (open ended) จำนวน 1 ข้อ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดและดำเนินโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จากหนังสือ เอกสาร ตำรา บทความ วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 กำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามจากสภาพท้องถิ่น และเอกสารรายงานผลการจัดและดำเนินโครงการสุขภาพในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาทั้ง 7 จังหวัด

1.3 นำความรู้และข้อมูลที่ได้มาสรุปรวม และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้

2. การปรับปรุงและทดลองใช้

2.1 นำแบบสอบถามไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน (ดังรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก) ให้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) และภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อส่งเรื่องต่อไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และอำเภอ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และได้กำหนดให้ส่งคืนภายในวันที่ 30 กันยายน 2532 รวมเวลาที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมแบบสอบถาม 1 เดือนตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2532 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2532 ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 409 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.20

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส เอกซ์ (SPSSX - Statistical Package for the Social Science X) รายละเอียดของการวิเคราะห์มีดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าร้อยละเกี่ยวกับรายละเอียดของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ฯลฯ (ตอนที่ 1) และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ทางด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพ การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน การสอนสุขศึกษา หรือกลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับสุขภาพและการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน (ตอนที่ 2)

2. วิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐาน (SD) ของข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพ ด้านการจัดบริการสุขภาพ ด้านหลักสูตรและการสอนสุขศึกษา และด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน (ตอนที่ 3) ผู้วิจัยได้กำหนดค่าระดับปัญหาโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มีปัญหามากที่สุด	กำหนดให้คะแนนเป็น 5
มีปัญหามาก	กำหนดให้คะแนนเป็น 4
มีปัญหาปานกลาง	กำหนดให้คะแนนเป็น 3
มีปัญหาน้อย	กำหนดให้คะแนนเป็น 2
มีปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย	กำหนดให้คะแนนเป็น 1

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับปัญหา มีดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหาที่ระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีปัญหาที่ระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีปัญหาที่ระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีปัญหาที่ระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีปัญหาที่ระดับน้อยที่สุด หรือไม่มีปัญหา

3. วิเคราะห์หาค่าไคสแคว์ (Chi-square) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษานอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล โดยกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. วิเคราะห์หาค่าทดสอบที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษานอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล โดยกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง